

জি.এছ.ঘুৰি: সংস্কৃতি আৰু সভ্যতাৰ ওপৰত ধাৰণা

ভাৰতৰ বিশিষ্ট সমাজবিজ্ঞানী আৰু নৃতত্ত্ববিদ জি.এছ.ঘুৰিয়ে ভাৰতৰ সংস্কৃতি আৰু সভ্যতাৰ অধ্যয়নত উল্লেখযোগ্য অৱদান আগবঢ়াইছিল। সংস্কৃতি আৰু সভ্যতাৰ ওপৰত তেওঁৰ ধাৰণা ভাৰতীয় প্ৰেক্ষাপটত গভীৰভাৱে শিপাই আছে, আৰু তেওঁ ভাৰতীয় সমাজৰ জটিলতাসমূহ সমাজবিজ্ঞান আৰু নৃতত্ত্বৰ চশমাৰে বুজিবলৈ চেষ্টা কৰিছিল। ঘুৰিয়েৰ কামে সংস্কৃতি আৰু সভ্যতাৰ এক সুক্ষম বুজাবুজি প্ৰতিফলিত কৰে, ভাৰতীয় সমাজৰ প্ৰেক্ষাপটত ইয়াৰ গতিশীল আৰু বিৱৰ্তনশীল প্ৰকৃতিক উজ্জ্বল কৰি তুলিছে। এই ৰচনাখনত আমি ঘুৰিয়ে সংস্কৃতি আৰু সভ্যতাৰ ওপৰত থকা ধাৰণাসমূহ বিতংভাৱে অন্বেষণ কৰিম, তেওঁৰ মূল ধাৰণা আৰু তত্ত্বসমূহ আৰু ভাৰতীয় সমাজৰ অধ্যয়নত ইয়াৰ প্ৰাসংগিকতা পৰীক্ষা কৰিম।

অধ্যাপক জি. এছ.ঘুৰিৰ বক্তব্য, "সভ্যতা হৈছে সামাজিক স্তৰত প্ৰক্ষেপিত সামাজিক ঐতিহ্যৰ যোগফল" এই ধাৰণাসমূহৰ বিষয়ে তেওঁৰ সুক্ষম বুজাবুজি প্ৰতিফলিত কৰে। এই বক্তব্যটো স্পষ্ট কৰিবলৈ আমি সংস্কৃতি, সভ্যতা আৰু ইয়াৰ আন্তঃসম্পৰ্কৰ ওপৰত ঘুৰিয়েৰ মতামত অন্বেষণ কৰিব লাগিব।

আৰম্ভণিতে কব পাৰি যে সংস্কৃতিৰ বিষয়ে ঘুৰিয়ে বুজাবুজি বহল আৰু সৰ্বাংগীন, ইয়াত মানুহৰ আচৰণৰ সকলো দিশকে সামৰি লোৱা হৈছে, য'ত ৰীতি-নীতি, পৰম্পৰা, বিশ্বাস, মূল্যবোধ, সামাজিক প্ৰতিষ্ঠান আদিও অন্তৰ্ভুক্ত। তেওঁ সংস্কৃতিক ঐতিহাসিক, সামাজিক, অৰ্থনৈতিক আৰু ৰাজনৈতিক কাৰকে গঢ় দিয়া এক গতিশীল আৰু বিৱৰ্তনশীল পৰিঘটনা হিচাপে লয়। ঘুৰিয়ে ব্যক্তিগত আৰু সামূহিক পৰিচয় গঢ় দিয়া, সামাজিক পাৰস্পৰিক ক্ৰিয়াৰ বাবে এক কাঠামো প্ৰদান কৰা, আচৰণ আৰু বিশ্বাসক পথ প্ৰদৰ্শন কৰাত সংস্কৃতিৰ গুৰুত্বৰ ওপৰত গুৰুত্ব আৰোপ কৰে।

সংস্কৃতিৰ অধ্যয়নত ঘুৰিয়েৰ অন্যতম মূল ধাৰণা হৈছে সাংস্কৃতিক আপেক্ষিকতাবাদৰ ধাৰণা, যিয়ে বাহ্যিক বিচাৰ বা মূল্যবোধ জাপি নিদিয়াকৈ, সাংস্কৃতিক প্ৰথা আৰু বিশ্বাসক নিজৰ প্ৰেক্ষাপটত বুজিব লাগে বুলি মত প্ৰকাশ কৰে। ঘুৰিয়ে যুক্তি দিছিল যে প্ৰতিটো সংস্কৃতি অনন্য আৰু ইয়াৰ ঐতিহাসিক, সামাজিক আৰু সাংস্কৃতিক প্ৰেক্ষাপটৰ প্ৰতি লক্ষ্য ৰাখি নিজৰ নিজৰ চৰ্তত অধ্যয়ন কৰা উচিত।

সংস্কৃতিৰ ওপৰত ঘুৰিয়েৰ ধাৰণাসমূহৰ আন এটা গুৰুত্বপূৰ্ণ দিশ হ'ল ভাৰতীয় সংস্কৃতিৰ বৈচিত্ৰ্যৰ ওপৰত গুৰুত্ব আৰোপ কৰা। তেওঁ স্বীকাৰ কৰিছিল যে ভাৰত এখন বিশাল আৰু বৈচিত্ৰ্যপূৰ্ণ দেশ, য'ত ভাষা, ধৰ্ম, জাতি, জনজাতিৰ অসংখ্য আছে। ঘুৰিয়ে যুক্তি দিছিল যে এই বৈচিত্ৰ্য ভাৰতীয় সংস্কৃতিৰ এক শক্তি, ভাৰতীয় সমাজৰ সমৃদ্ধি আৰু জটিলতাক প্ৰতিফলিত কৰে।

ঘুৰিয়ে সংস্কৃতি আৰু সমাজৰ মাজৰ সম্পৰ্কও অন্বেষণ কৰি যুক্তি দিছিল যে সংস্কৃতি স্থিৰ নহয় বৰঞ্চ পৰিৱৰ্তিত সামাজিক, অৰ্থনৈতিক আৰু ৰাজনৈতিক পৰিস্থিতিৰ প্ৰতি সঁহাৰি জনাই অহৰহ বিকশিত হৈ আছে। তেওঁ সংস্কৃতিক এক গতিশীল প্ৰক্ৰিয়া হিচাপে লয়, য'ত নতুন ধাৰণা, বিশ্বাস আৰু প্ৰথাৰ উত্থান ঘটিছিল আৰু পুৰণি ধাৰণাবোৰ সময়ৰ লগে লগে পৰিৱৰ্তন বা পেলাই দিয়া হৈছিল।

ভাৰতীয় সভ্যতাৰ বিশ্লেষণত ঘুৰিয়ে ভাৰতীয় সমাজ আৰু সংস্কৃতিৰ ঐতিহাসিক বিকাশৰ ওপৰত গুৰুত্ব আৰোপ কৰিছিল, ইয়াৰ শিপা প্ৰাচীন কালৰ পৰাই অনুসন্ধান কৰিছিল। তেওঁ ভাৰতীয় সভ্যতাৰ ধাৰাবাহিকতা আৰু স্থিতিস্থাপকতাৰ ওপৰত গুৰুত্ব আৰোপ কৰি বিভিন্ন সাংস্কৃতিক প্ৰভাৱৰ লগত খাপ খুৱাই লোৱা আৰু আত্মসাৎ কৰাৰ ক্ষমতাক আলোকপাত কৰে।

সভ্যতাৰ ওপৰত ঘুৰিয়েৰ ধাৰণা সংস্কৃতিৰ ওপৰত তেওঁৰ ধাৰণাৰ সৈতে ওতঃপ্ৰোতভাৱে জড়িত, কিয়নো তেওঁ সভ্যতাক সাংস্কৃতিক বিকাশৰ সৰ্বোচ্চ পৰ্যায় হিচাপে লয়। তেওঁ যুক্তি দিছিল যে সভ্যতাই মানৱ কৃতিত্বৰ শিখৰক প্ৰতিনিধিত্ব কৰে, যাৰ বৈশিষ্ট্য হৈছে প্ৰযুক্তি, বিজ্ঞান, শিল্প, সাহিত্য, দৰ্শন আৰু সামাজিক সংগঠনৰ অগ্ৰগতি।

সভ্যতাৰ অধ্যয়নত ঘুৰিয়েৰ অন্যতম মূল অৱদান হৈছে তেওঁৰ "সমাজবিজ্ঞানৰ ভাৰতীয়কৰণ"ৰ ধাৰণা। তেওঁ যুক্তি দিছিল যে ভাৰতত সমাজবিজ্ঞান কেৱল পাশ্চাত্য সমাজবিজ্ঞানৰ অনুকৰণ হ'ব নালাগে বৰঞ্চ ভাৰতীয় প্ৰেক্ষাপটত শিপাই থকা উচিত, থলুৱা ধাৰণা, তত্ত্ব, পদ্ধতিৰ আধাৰত। এই পন্থাটো ঘুৰিয়েৰ মতে ভাৰতীয় অভিজ্ঞতাৰ লগত প্ৰাসংগিক সমাজবিজ্ঞান গঢ়ি তোলাৰ বাবে অপৰিহাৰ্য আছিল।

সংস্কৃতি আৰু সভ্যতাৰ ওপৰত ঘুৰিয়েৰ ধাৰণাসমূহে ভাৰতীয় সমাজ আৰু সংস্কৃতিৰ অধ্যয়নত গভীৰ প্ৰভাৱ পেলাইছে। ভাৰতীয় সংস্কৃতিৰ বৈচিত্ৰ্য, সংস্কৃতি আৰু সভ্যতাৰ গতিশীল স্বৰূপ, সমাজ অধ্যয়নৰ ক্ষেত্ৰত সাংস্কৃতিকভাৱে সংবেদনশীল দৃষ্টিভঙ্গীৰ প্ৰয়োজনীয়তাই ভাৰতৰ সমাজবিজ্ঞান আৰু নৃতত্ত্বৰ ক্ষেত্ৰখনক গঢ় দিছে। ভাৰতীয় সমাজ আৰু সংস্কৃতিৰ জটিলতাসমূহ বুজিবলৈ আগ্ৰহী পণ্ডিত আৰু গৱেষকসকলৰ বাবে ঘুৰিয়েৰ এই কামে প্ৰেৰণাৰ উৎস হৈয়েই আছে।

ঘুৰিয়ে সংস্কৃতিৰ বুজাবুজি ভাৰতীয় প্ৰেক্ষাপটত গভীৰভাৱে শিপাই আছে, য'ত তেওঁ ভাৰতীয় সমাজক সংজ্ঞায়িত কৰা বৈচিত্ৰময় সাংস্কৃতিক প্ৰথা, বিশ্বাস, পৰম্পৰাসমূহ বুজিবলৈ চেষ্টা কৰিছিল। ঘুৰিয়েৰ মতে সংস্কৃতিয়ে প্ৰজন্মৰ পৰা প্ৰজন্মলৈ সংক্ৰমিত হোৱা নীতি-নিয়ম, মূল্যবোধ, ৰীতি-নীতি, পৰম্পৰা, বিশ্বাস, শিল্পকৰ্মকে ধৰি মানুহৰ আচৰণৰ সৰ্বমুঠতাক সামৰি

লয়। তেওঁ সংস্কৃতিক ঐতিহাসিক, সামাজিক, অৰ্থনৈতিক আৰু ৰাজনৈতিক কাৰকে গঢ় দিয়া এক গতিশীল আৰু বিৰতনশীল পৰিঘটনা হিচাপে লয়।

আনহাতে ঘূৰিয়েৰ সভ্যতাৰ ধাৰণাটো সংস্কৃতিৰ লগত ওতঃপ্ৰোতভাৱে জড়িত যদিও পৰিসৰ অধিক বিস্তৃত। তেওঁ সভ্যতাক সাংস্কৃতিক বিকাশৰ সৰ্বোচ্চ পৰ্যায় বুলি সংজ্ঞায়িত কৰিছিল, যাৰ বৈশিষ্ট্য হৈছে প্ৰযুক্তি, বিজ্ঞান, শিল্প, সাহিত্য, দৰ্শন, সামাজিক সংগঠনৰ অগ্ৰগতি। ঘূৰিয়েৰ মতে সভ্যতাই মানুহৰ কৃতিত্বৰ শিখৰক প্ৰতিনিধিত্ব কৰে আৰু ই এখন সমাজৰ সামূহিক আকাংক্ষা, কৃতিত্ব আৰু মূল্যবোধক প্ৰতিফলিত কৰে।

ঘূৰিয়ে "সভ্যতা হৈছে সামাজিক সমতলত প্ৰক্ষেপিত সামাজিক ঐতিহ্যৰ যোগফল" বুলি কোৱা কথাখিনি তলত দিয়া ধৰণে বুজিব পাৰি:

সামাজিক ঐতিহ্যৰ যোগফলঃ ঘূৰিয়ে মত প্ৰকাশ কৰিছে যে সভ্যতা কেৱল ব্যক্তিগত সাংস্কৃতিক উপাদানৰ সংকলন নহয় বৰঞ্চ এখন সমাজৰ সমগ্ৰ সামাজিক ঐতিহ্যৰ শিখৰ। ইয়াৰ ভিতৰত অতীতৰ প্ৰজন্মৰ সামূহিক প্ৰজ্ঞা, জ্ঞান, কৃতিত্ব, অভিজ্ঞতা যিবোৰ ভৱিষ্যত প্ৰজন্মলৈ প্ৰেৰণ কৰা হয়।

সামাজিক সমতলত প্ৰক্ষেপ কৰা: ঘূৰিয়ে জোৰ দি কয় যে সভ্যতা কেৱল এটা বিমূৰ্ত ধাৰণা নহয় বৰঞ্চ ই এখন সমাজৰ সামাজিক গাঁথনি, প্ৰতিষ্ঠান আৰু প্ৰথাত প্ৰকাশ পায়। ই হৈছে এখন সমাজৰ সাংস্কৃতিক ঐতিহ্যৰ সামাজিক, অৰ্থনৈতিক, ৰাজনৈতিক, ধৰ্মীয় অনুষ্ঠানত স্পষ্ট প্ৰকাশ।

সংস্কৃতি আৰু সভ্যতাৰ প্ৰতি ঘূৰিয়ে ভাৰতীয় সমাজৰ বুজাবুজি আৰু ইয়াৰ ঐতিহাসিক বিকাশৰ দ্বাৰা গভীৰভাৱে প্ৰভাৱিত হৈছে। তেওঁ ভাৰতীয় সভ্যতাক থলুৱা, আৰ্য, দ্ৰাবিড়, ইছলামিক সংস্কৃতিকে ধৰি বিভিন্ন সাংস্কৃতিক প্ৰভাৱৰ এক অনন্য সংশ্লেষণ হিচাপে লয়। ঘূৰিয়েৰ মতে ভাৰতীয় সভ্যতাৰ বৈশিষ্ট্য হৈছে ইয়াৰ বহুত্ববাদী আৰু সৰ্বাংগীন স্বভাৱ, যাৰ ফলত ই বৈচিত্ৰময় সাংস্কৃতিক পৰম্পৰাক আত্মসাৎ আৰু গ্ৰহণ কৰিবলৈ সক্ষম হৈছে।

ভাৰতীয় সভ্যতা গঢ় দিয়াত ধৰ্মৰ ভূমিকা, বিশেষকৈ হিন্দু, বৌদ্ধ, জৈন, ইছলাম ধৰ্মৰ প্ৰভাৱকো ঘূৰিয়ে স্বীকাৰ কৰিছিল। তেওঁ ধৰ্মক ভাৰতীয় সংস্কৃতিৰ মৌলিক দিশ হিচাপে লক্ষ্য কৰিছিল, সামাজিক জীৱনৰ বাবে নৈতিক আৰু নৈতিক কাঠামো প্ৰদান কৰিছিল।

সামৰণিত জি. ঘূৰিয়েৰ মতে সভ্যতা কেৱল প্ৰযুক্তিগত বা বস্তুগত প্ৰগতিৰ কথা নহয় বৰঞ্চ ই মানৱ জীৱনৰ সামাজিক, সাংস্কৃতিক আৰু আধ্যাত্মিক মাত্ৰাত গভীৰভাৱে শিপাই আছে। সংস্কৃতি আৰু সভ্যতাৰ ওপৰত তেওঁৰ দৃষ্টিভংগীয়ে ব্যক্তিগত আৰু সামূহিক পৰিচয়, পৰম্পৰা

আৰু আধুনিকতাৰ মাজৰ জটিল আন্তঃক্ৰিয়া আৰু সমাজৰ ধাৰাবাহিকতা আৰু পৰিৱৰ্তনৰ মূল্যবান অন্তৰ্দৃষ্টি প্ৰদান কৰে।